

Svensk opinion om alkohol

Några resultat från SOM-institutets undersökningar

Lennart Weibull

IÖGT-NTO-rörelsens kongresser i Göteborg
Lördagen den 11 juli 2009

Svensk opinion om alkohol

- Vad är SOM-institutet?
- En enkel arbetsmodell
- Alkoholvanor
- Alkohol som samhällsproblem
- Åsikt om alkoholskatt mm
- Slutsatser

Samhälle *Opinion* *Massmedia*

Göteborgs universitet

- Statsvetenskapliga institutionen
- Institutionen för journalistik och masskommunikation (JMG)
- Förvaltningshögskolan/
Centrum för forskning om offentlig sektor (CEFOS)

SOM-undersökningarna

- Sverige: *Riks-SOM*
- Regioner: *Väst-SOM* & *Syd-SOM*
- Kommuner i Västsverige/
Stadsdelar i Göteborg: *Kom-SOM*
- Studenter: *Student-SOM*

Forskningsprojekt i samverkan

SOM-undersökningen

Frågor om bland annat:

- Politiska attityder
- Social service
- Medievanor
- Samhällsförtroende
- Livsstilar
- Social bakgrund

SOM-befolkningen

- Boende i Sverige/regionen/kommunen/stadsdelen
- Svenska och utländska medborgare
- 15–85 år
- Systematiska sannolikhetsurval
- Databesamling genom postenkäter

Typiska SOM-analyser

- Tidsserier på bland annat medievanor, samhällsförtroende och åsikter i politiska sakfrågor
- Fördjupade analyser inom vissa temaområden som miljö, kultur och social service
- Opinionsanalyser av aktuella samhällsfrågor

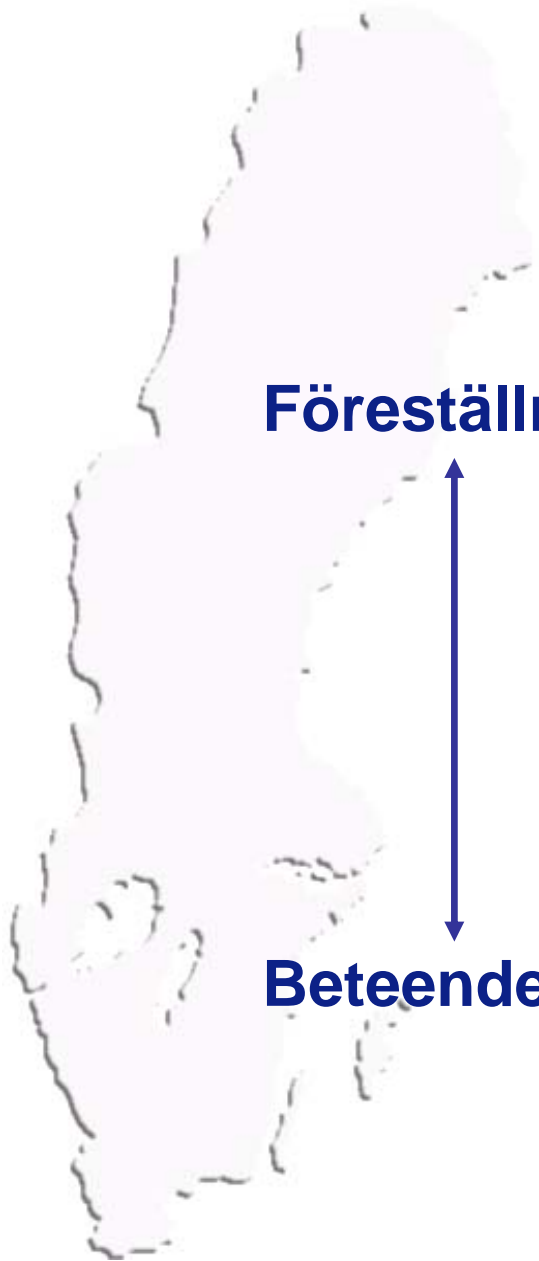
Modell för opinionsanalys

Åsikt

Föreställning

Beteende

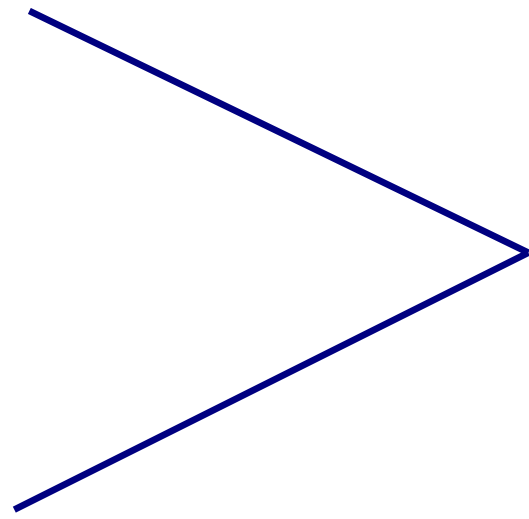

Frågeställning

Föreställning

Beteende

Åsikt

Frågeställning

Synen på
alkoholens roll
i samhället

Egna alkoholvanor

Åsikt om
alkoholskatt

(Åsikt om fri
alkoholförsäljning
i livsmedelsbutiker)

Analysram

Synen på alkoholens
roll i samhället

Social
bakgrund

Kön
Utbildning

Egna alkoholvanor

Åsikt om
alkoholskatt

(Åsikt om
försäljning i
livsmedelbutiker)

Politik

Ideologi

Har du någon gång under de senaste 12 månaderna gjort följande?

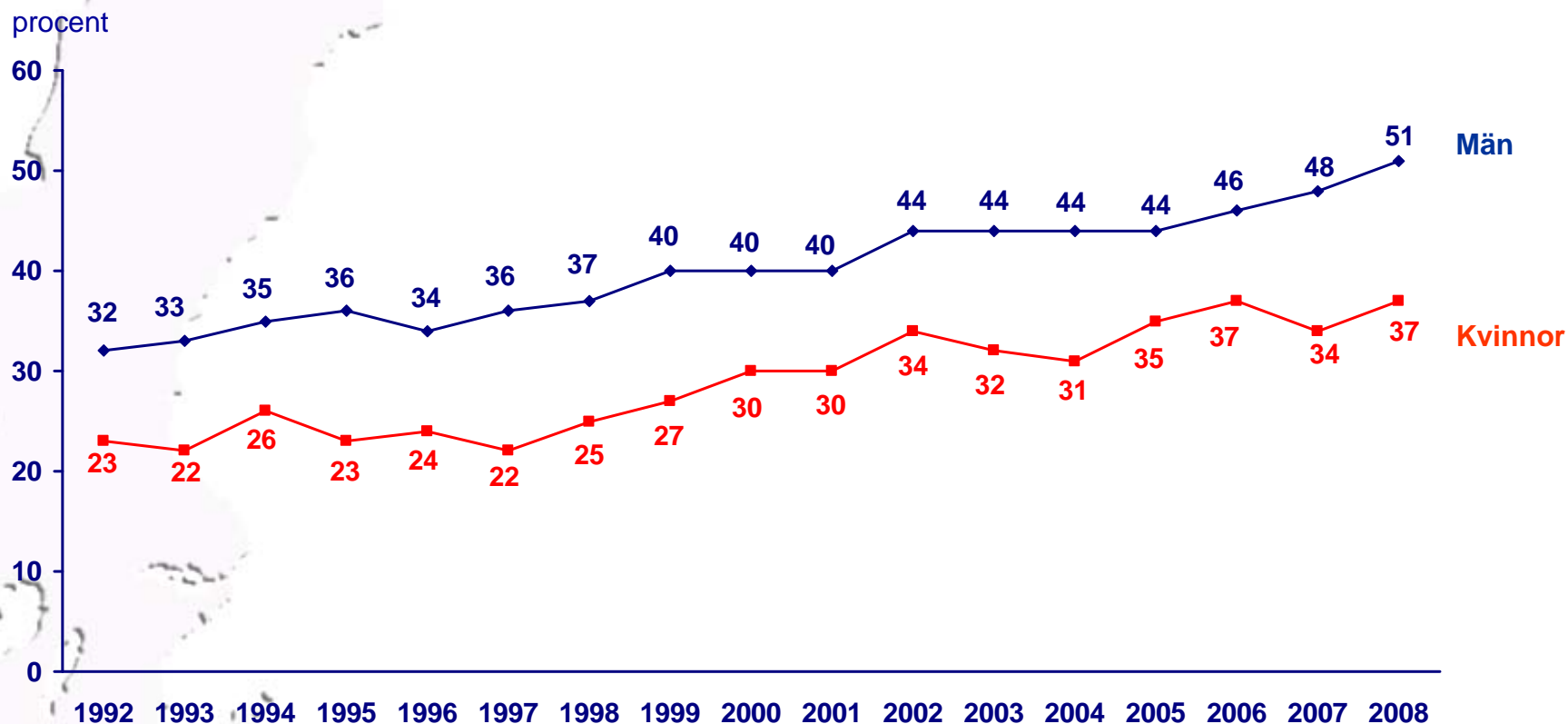
...

”Druckit vin/sprit/starköl”

...

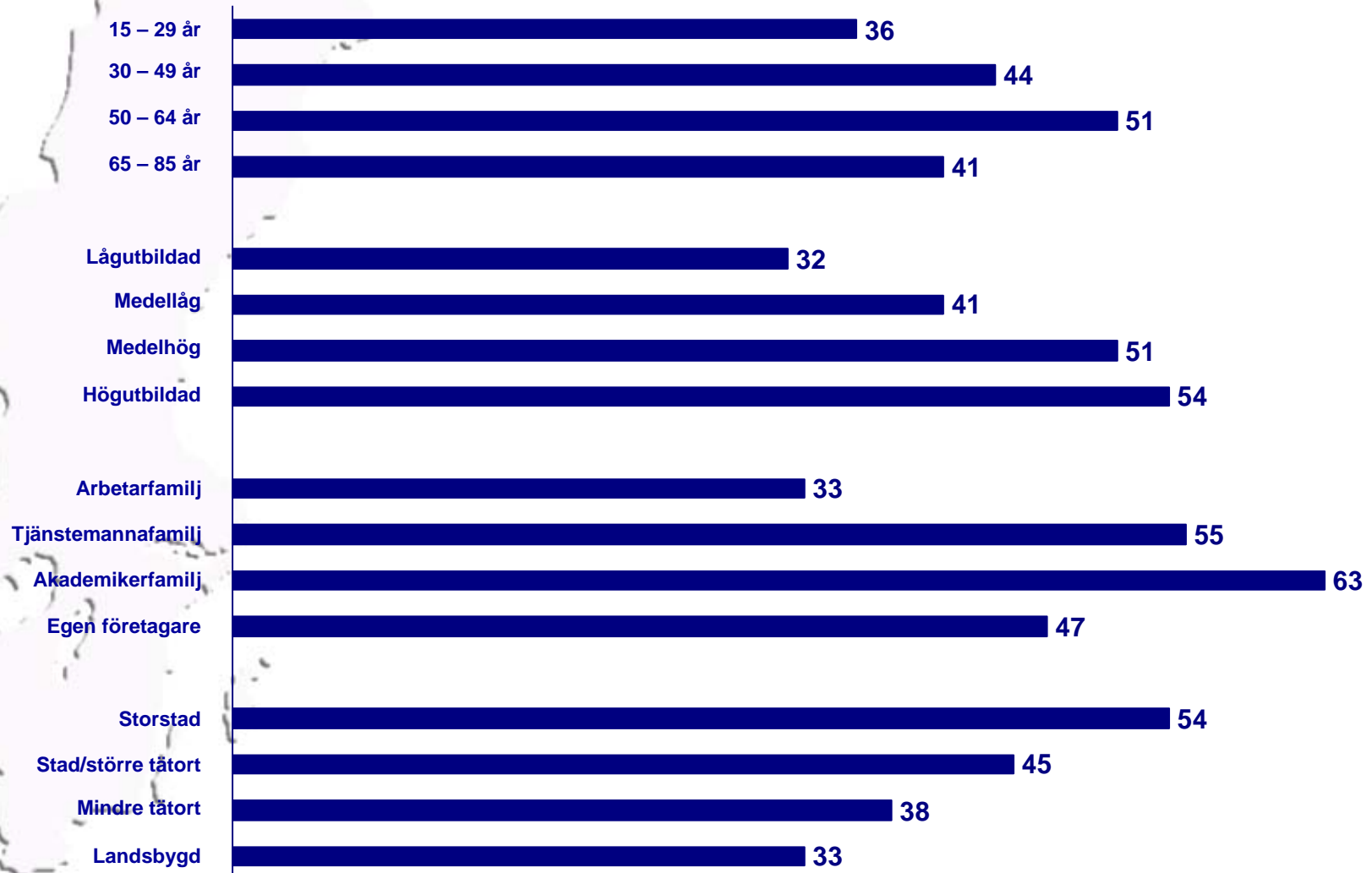
- *Ingen gång*
- *Någon gång under de senaste 12 månaderna*
- *Någon gång i halvåret*
- *Någon gång i kvartalet*
- *Någon gång i månaden*
- *Någon gång i veckan*
- *Flera gånger i veckan*

Regelbundna alkoholvanor bland män och kvinnor 2007 (procent)

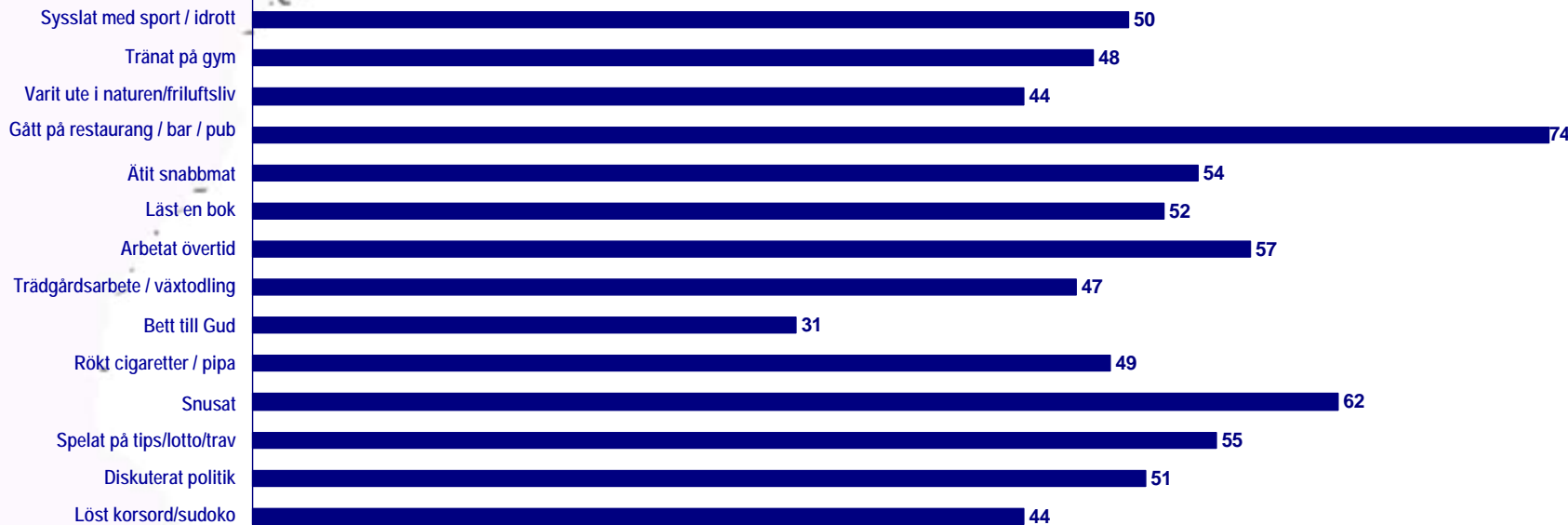
Kommentar: Resultaten kommer från SOM-undersökning och visar andel män respektive kvinnor som anger att de dricker starköl, vin eller sprit minst en gång i veckan.

Alkoholvanor efter demografi – andel som druckit vin/sprit/starköl minst någon gång i veckan 2008

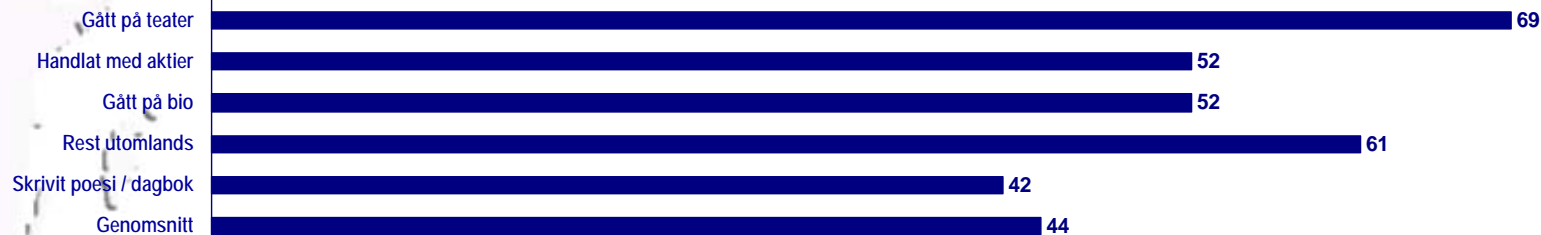

Alkoholvanor efter livsstil 2008: andel som druckit vin/sprit/starköl minst någon gång i veckan

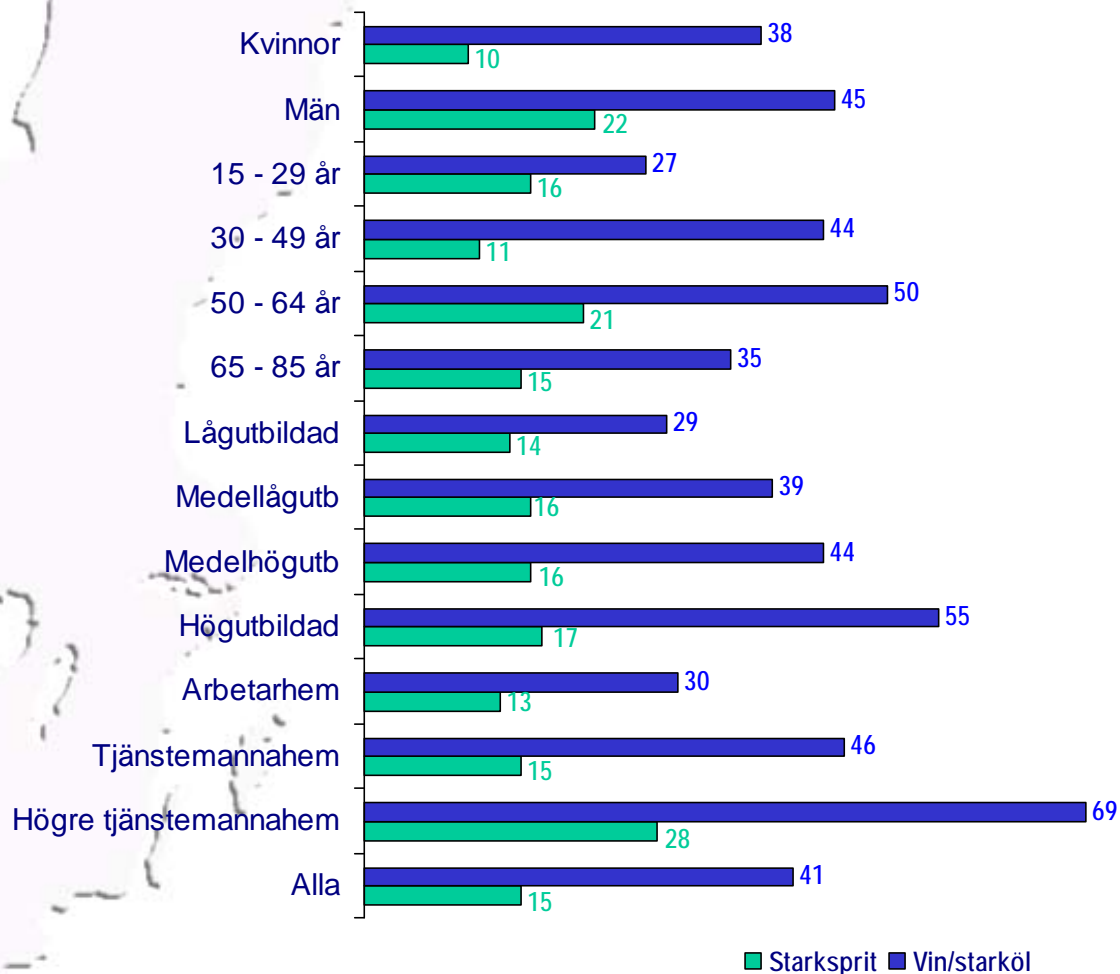
Minst en gång i veckan:

Minst en gång i månaden:

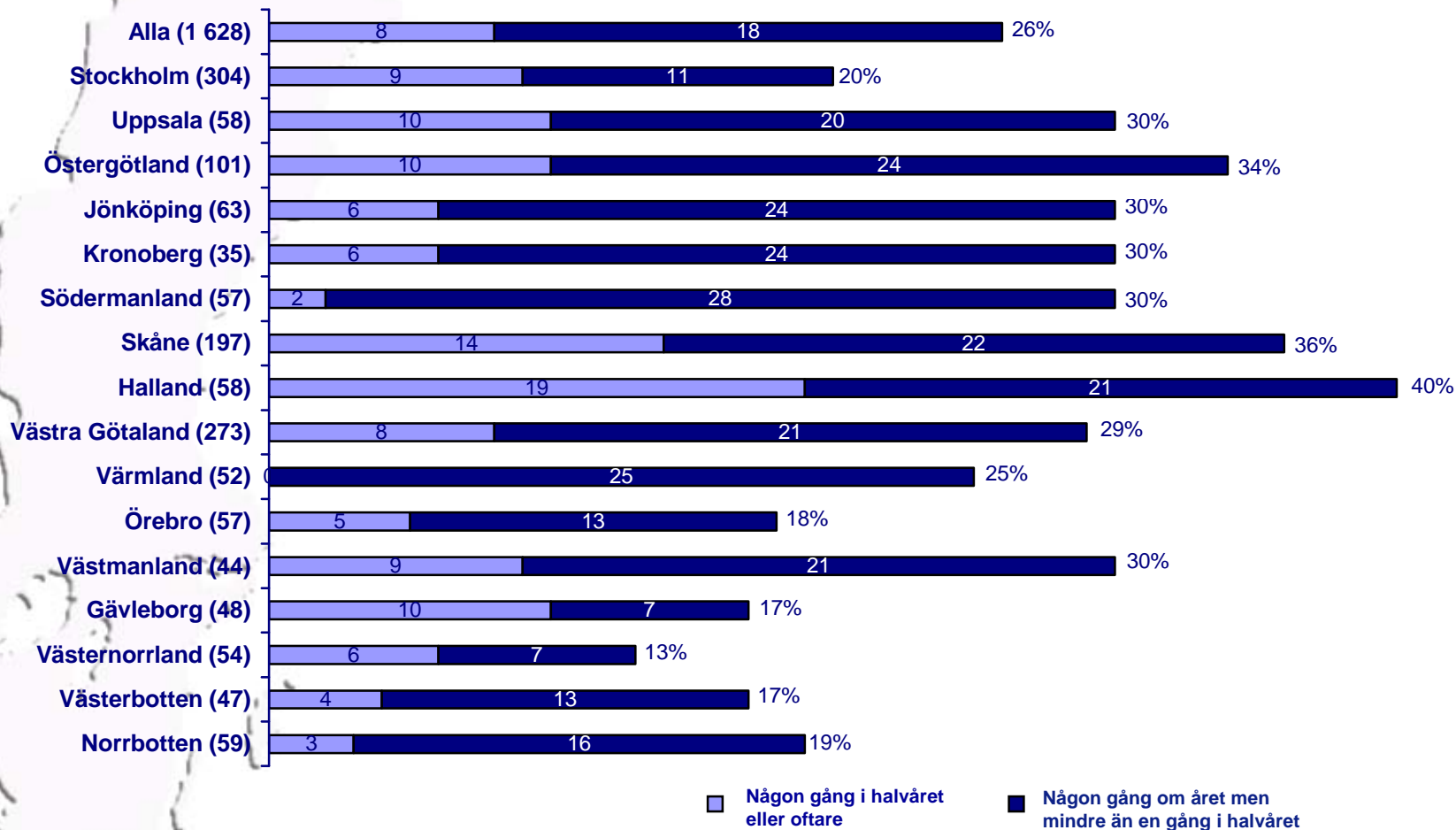
Starksprit eller vin/starköl varje vecka olika grupper 2008 (procent)

Alkoholvanor minst en gång i veckan efter social klass och kön 2008 (procent)

Vecka:	Ledande tjänstemän		Kvalificerade tjänstemän		Övriga tjänstemän		Småföretagare		Lantbrukare m fl		Arbetsledare tekniker		Yrkesutbildare omsorg		Yrkesutbildare övriga		Övriga arbetare	
	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M	Kv	M
Starköl	10	35	8	32	6	55	3	38	7	22	13	22	9	42	0	32	8	24
Vin	53	55	48	49	46	61	33	40	7	11	33	24	25	24	11	20	20	12
Starksprit	9	29	8	28	10	27	2	19	0	3	12	16	9	16	10	18	6	17

Storhandlat alkohol utomlands minst någon gång om året efter län 2007 (procent)

Anm: Endast län med minst 40 svarande har tagits med

Oro för ökad alkoholkonsumtion

”Om du ser till läget idag, vad upplever du själv som det mest oroande?”

(Alternativen var bl a terrorism, ekonomisk kris, fattigdom i tredje världen, förändringar i jordens klimat)
Här gällde det ”ökad alkoholkonsumtion”.

2004

23	36	36	5
----	----	----	---

59

2007

18	35	41	6
----	----	----	---

53

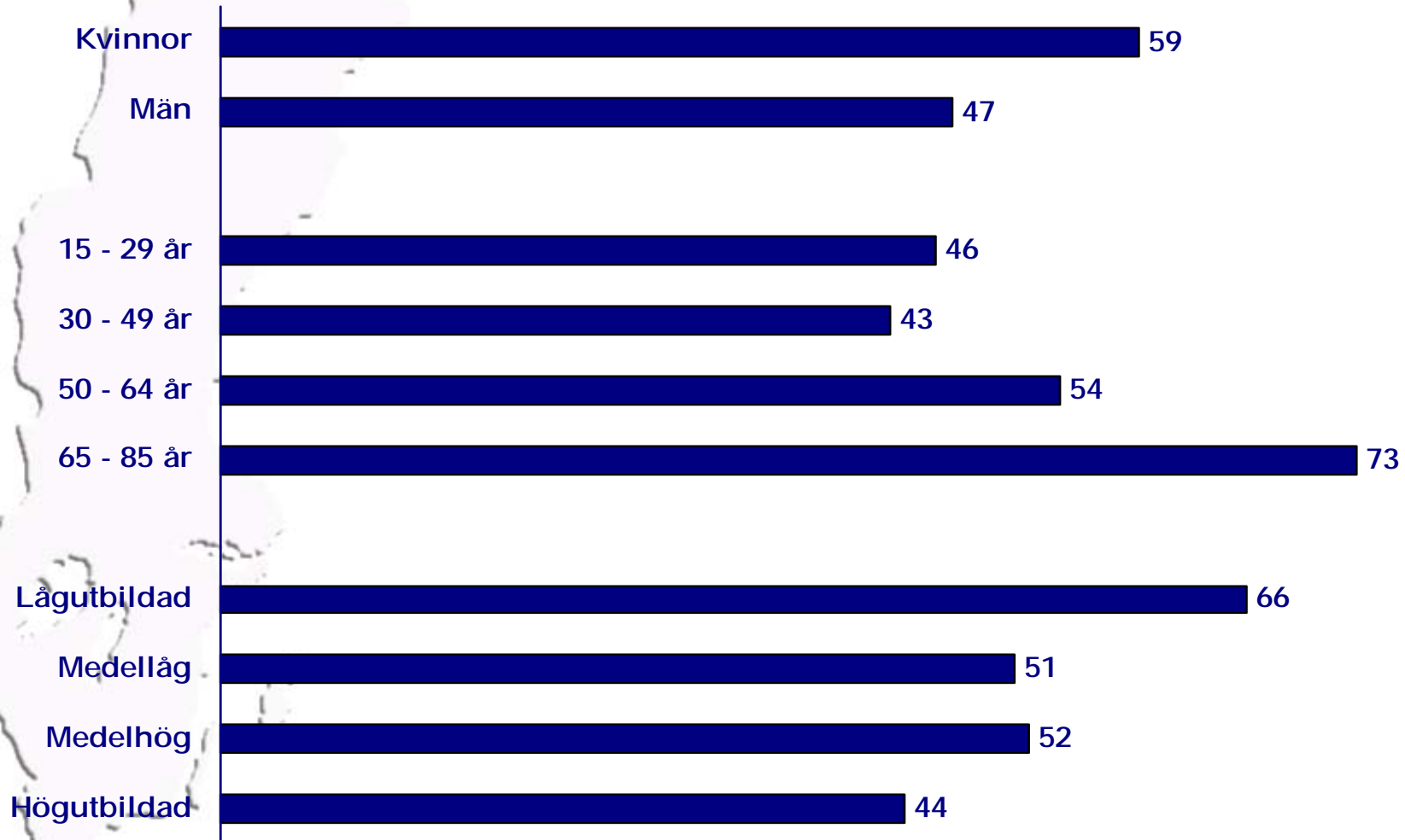
Mycket
oroande

Ganska
oroande

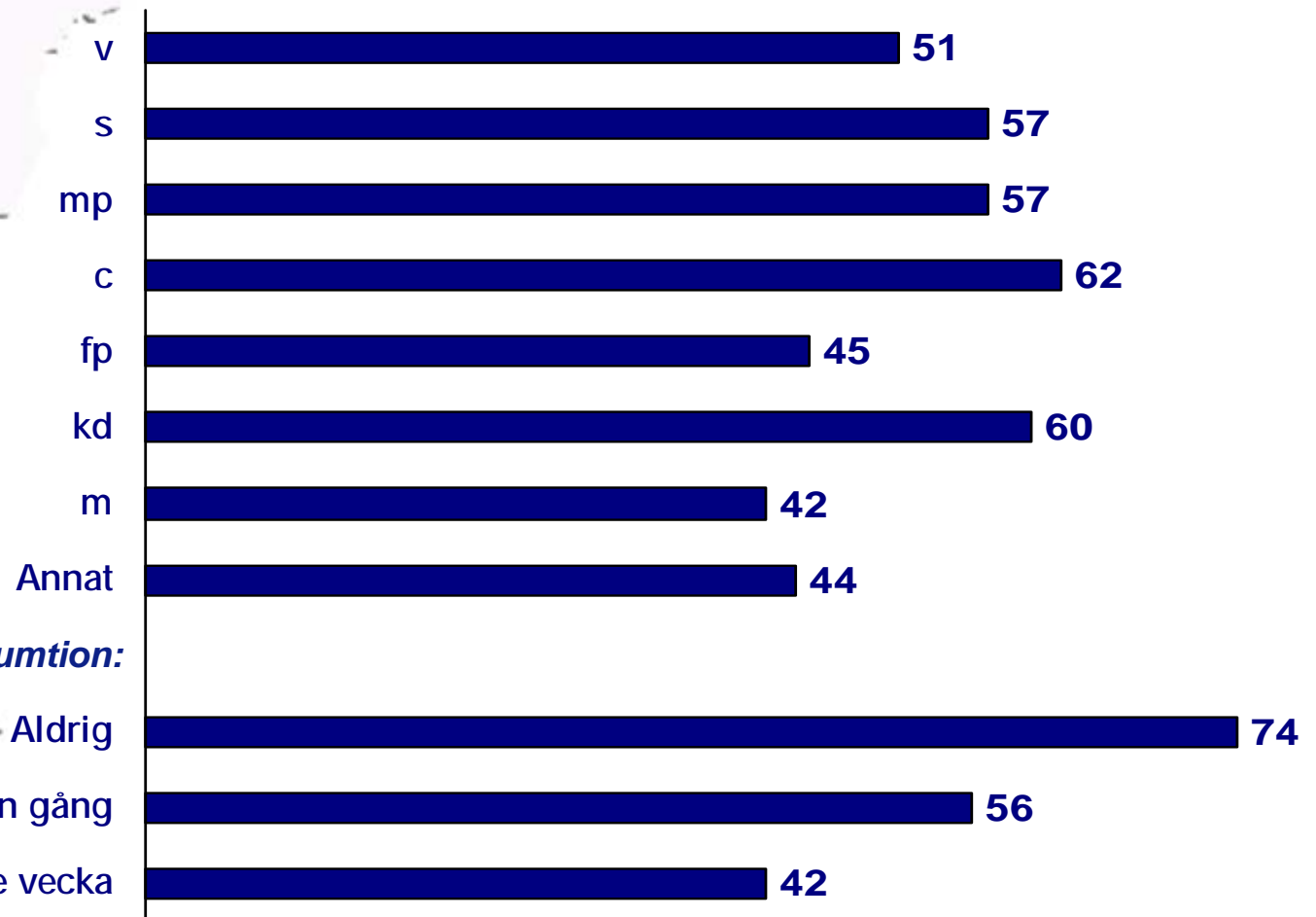
Inte särskilt
oroande

Inte alls
oroande

Oro för ökad alkoholkonsumtion i olika grupper: andel som anser ökad alkoholkonsumtion mycket eller ganska oroande 2007

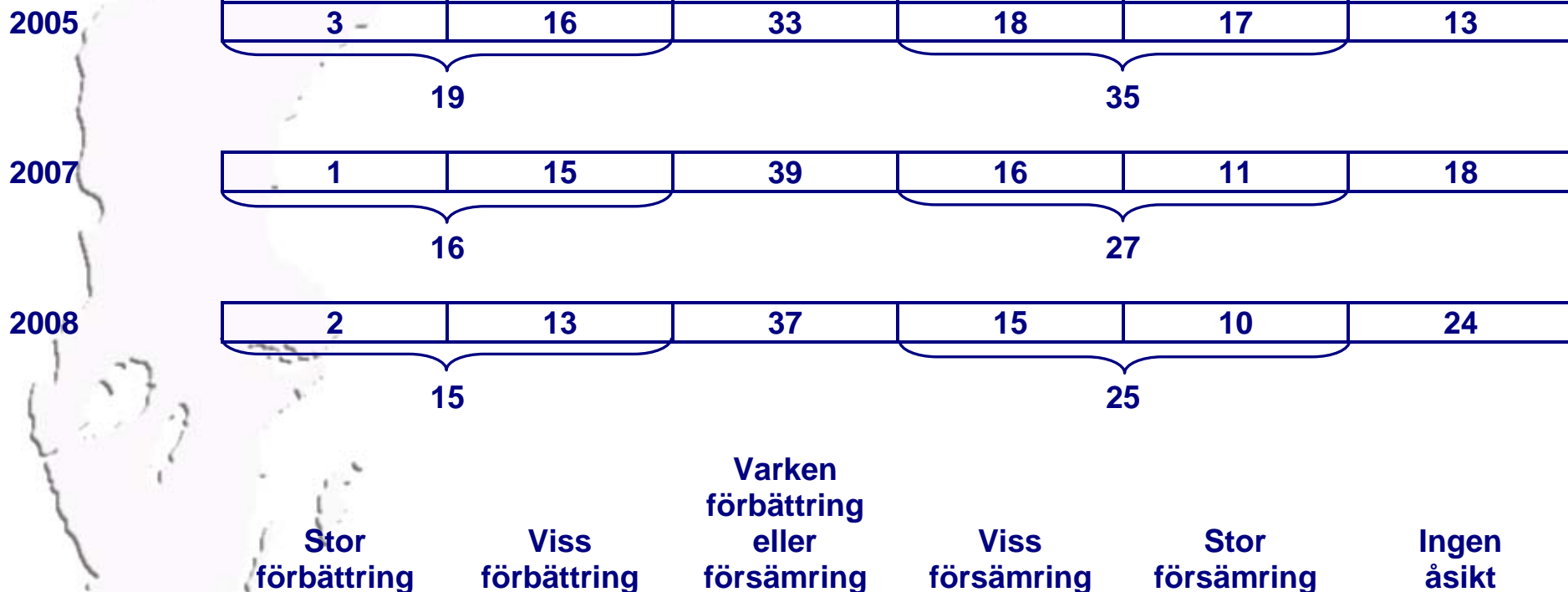

Oro för ökad alkoholkonsumtion i olika grupper: andel som anser ökad alkoholkonsumtion mycket eller ganska oroande 2007

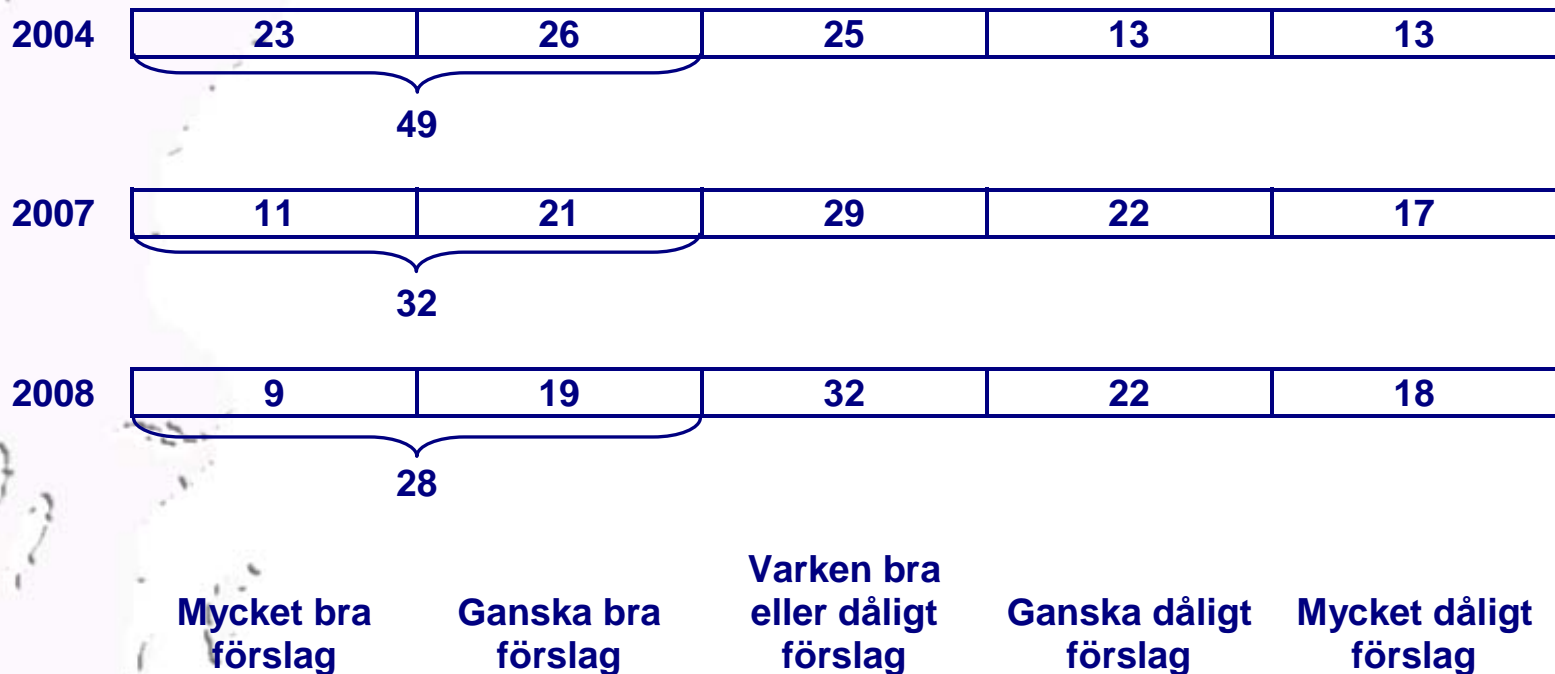
Synen på EU-medlemskapets konsekvenser för alkoholpolitiken

”Vad anser du att medlemskapet i EU hittills inneburit för Sverige inom följande områden?”
(bl a miljön, sysselsättningen, högre utbildning/forskning) Här avses ”Alkoholpolitiken”)

Åsikt om alkoholskatten

”Nedan finns ett antal förslag som förekommit i den politiska debatten. Vilken är din åsikt om vart och ett av dem?”

Syn på skatter 2008

Åsikt om förslag att sänka skatterna i allmänhet (procent)

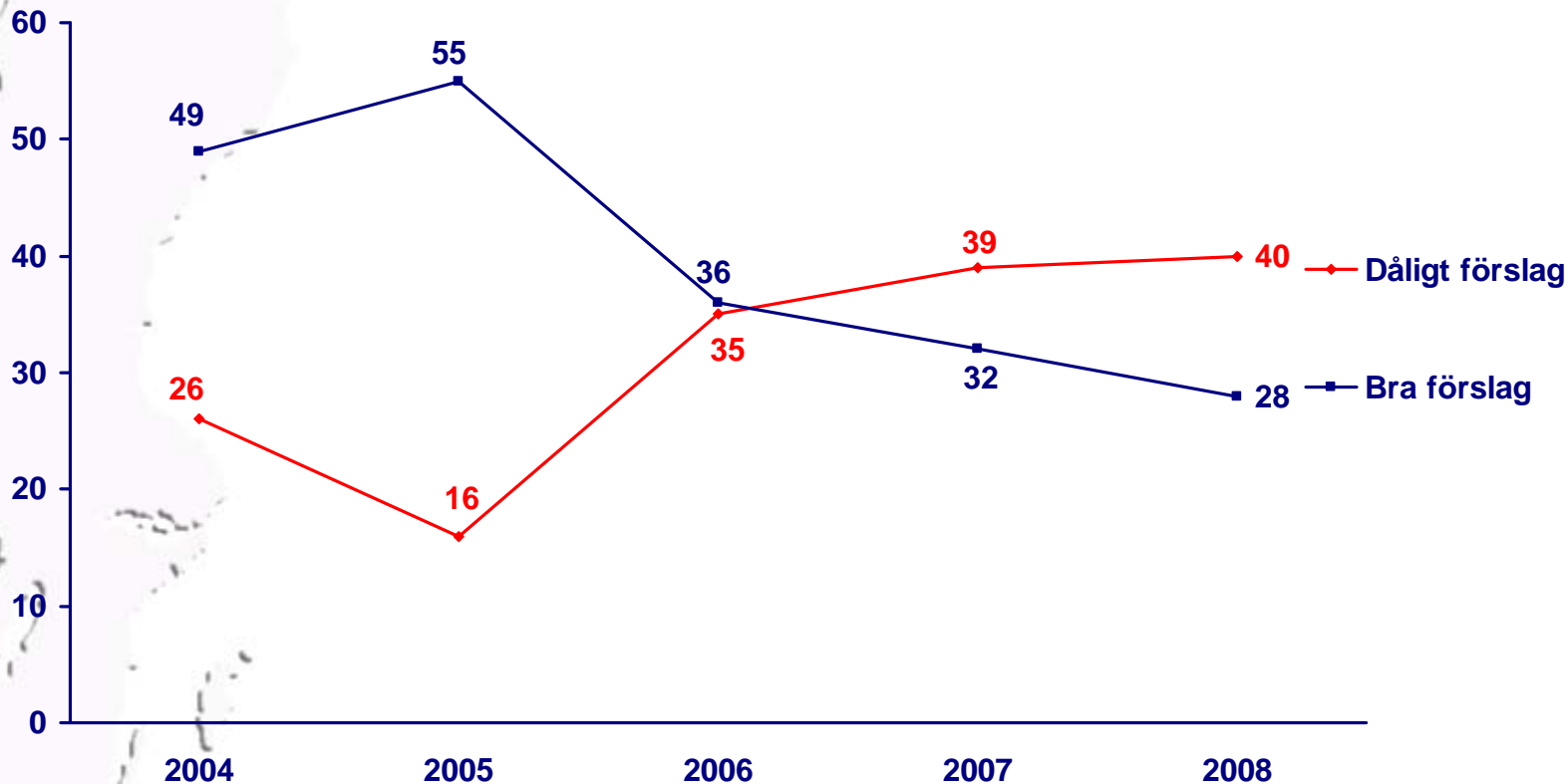
Mycket bra	26
Ganska bra	31
Varken eller	24
Ganska dåligt	14
Mycket dåligt	5
Totalt	100

Synen på alkoholskattesänkning efter synen på allmän skattesänkning

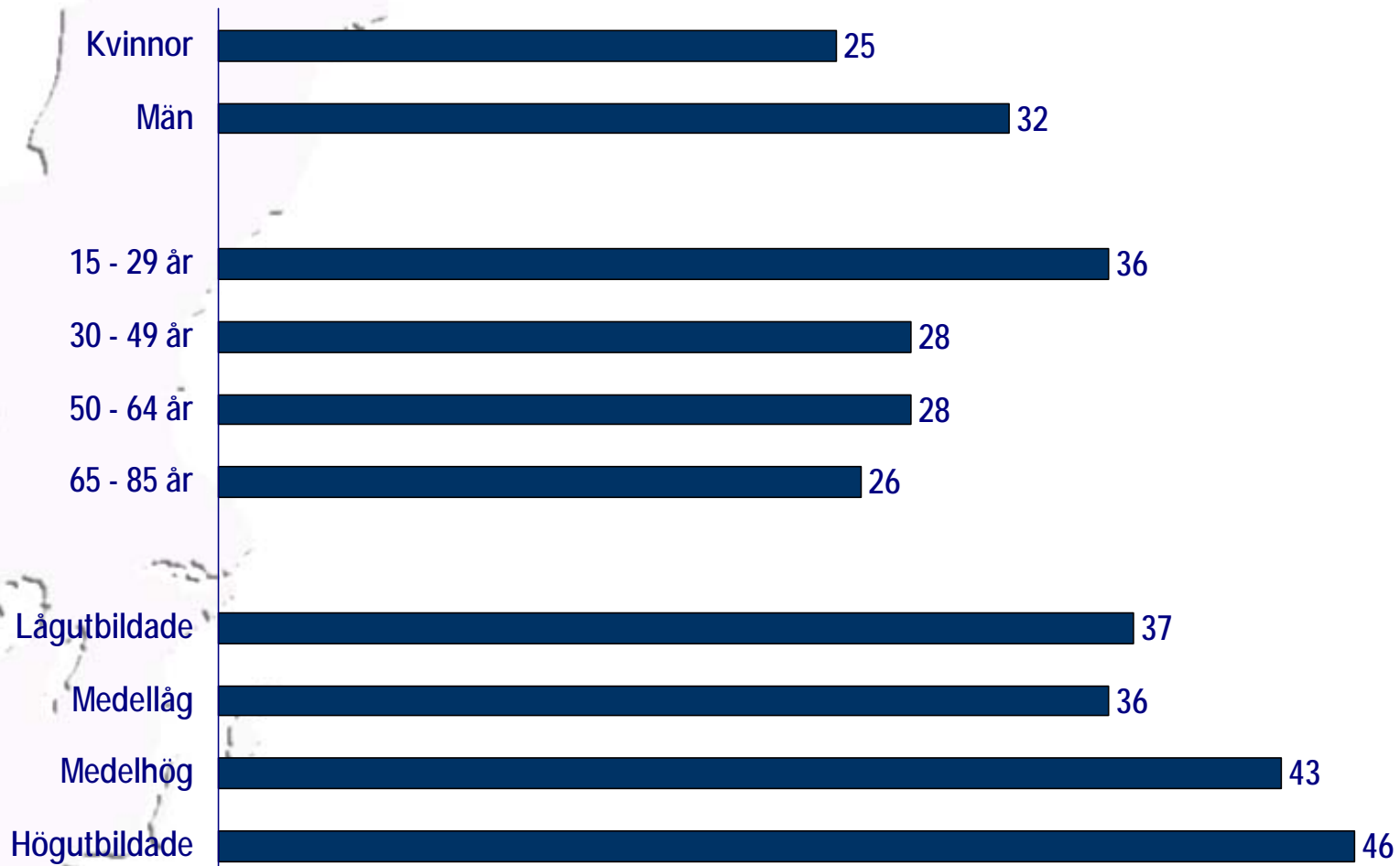
		<u>Allmän skattesänkning</u>		
		<u>Bra</u>	<u>Varken eller</u>	<u>Dåligt</u>
Synen på alkohol- skattesänkning	Bra	38	22	15
	Varken eller	31	38	22
	Dåligt	31	40	63
Totalt		100	100	100

Andel positiv och negativ till att sänka alkoholskatten 2004 – 2007 (procent)

procent

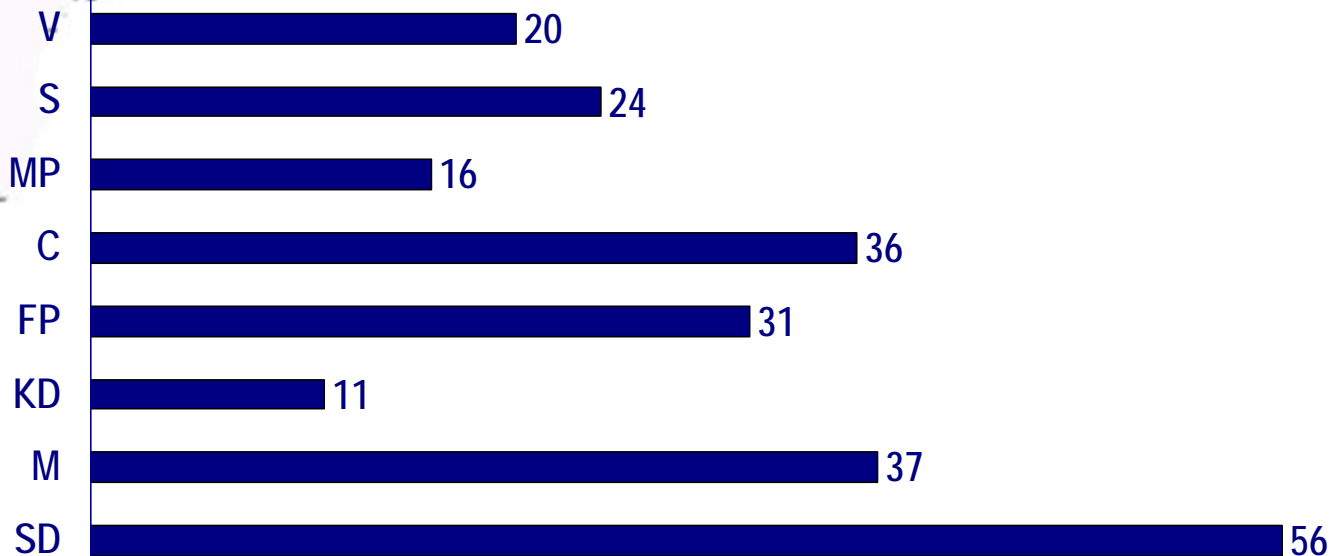

Åsikt om att sänka alkoholskatten i olika grupper: andel minst ganska bra förslag 2008

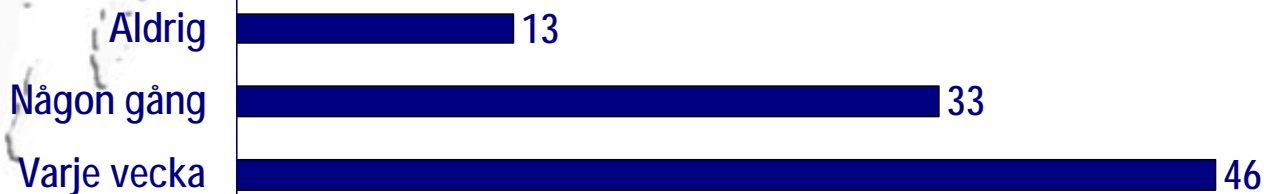

Åsikt om att sänka alkoholskatten i olika grupper: andel minst ganska bra förslag 2008

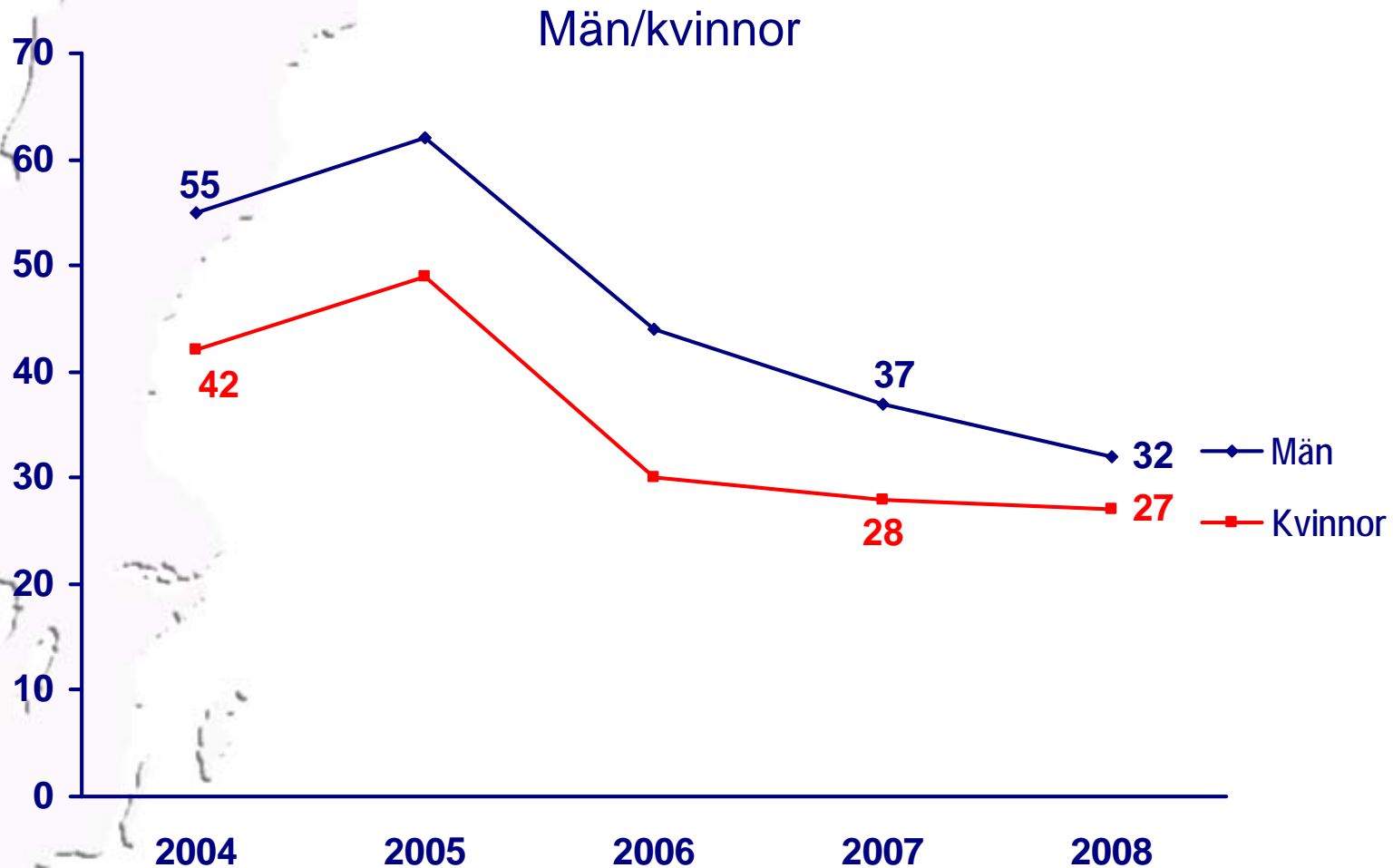
Partisymptati:

Egen alkoholkonsumtion:

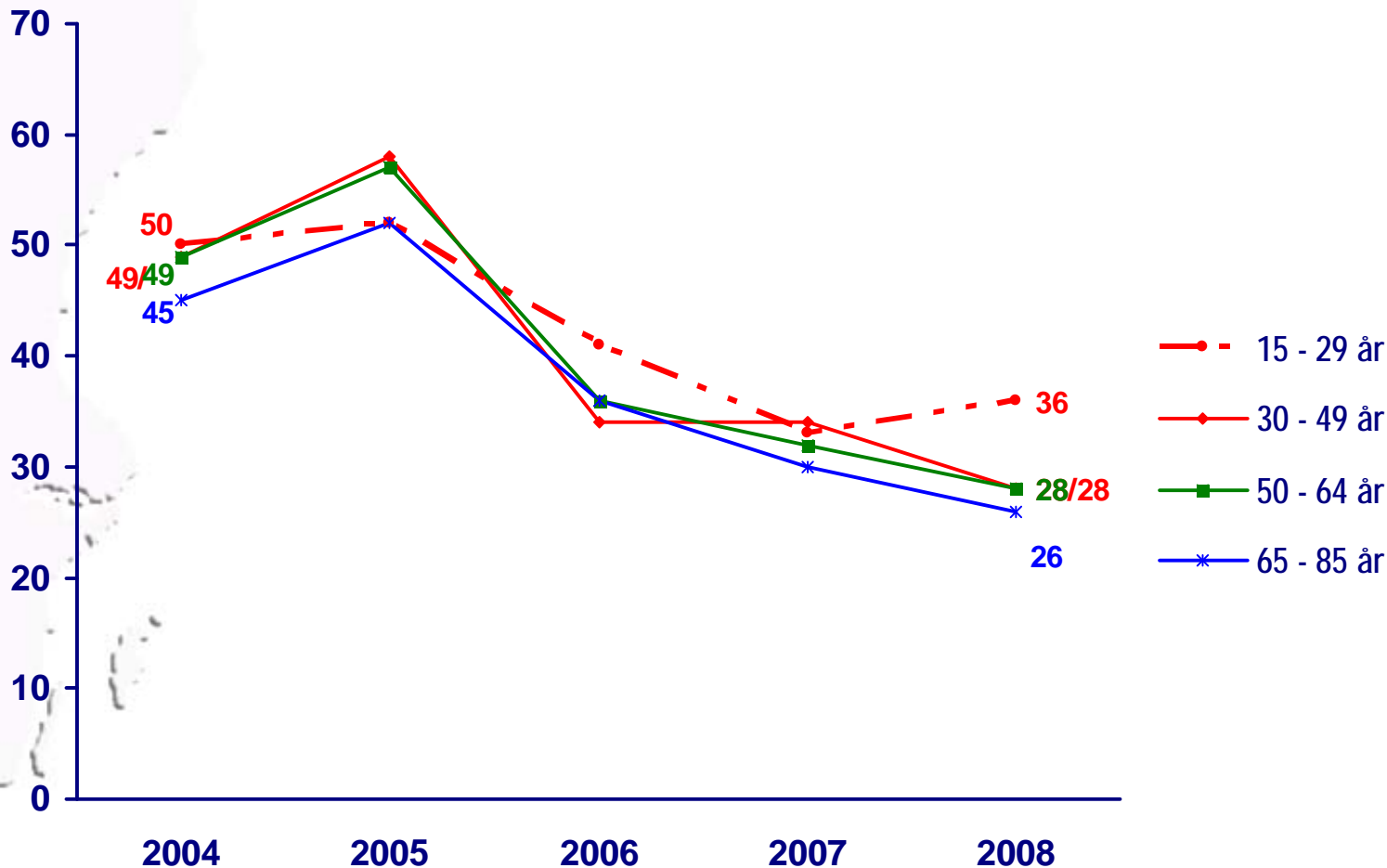

Andel positiv till att sänka alkoholskatten 2004 – 2008 i olika grupper (procent)

Andel positiv till att sänka alkoholskatten 2004 – 2008 i olika grupper (procent) forts

Ålder

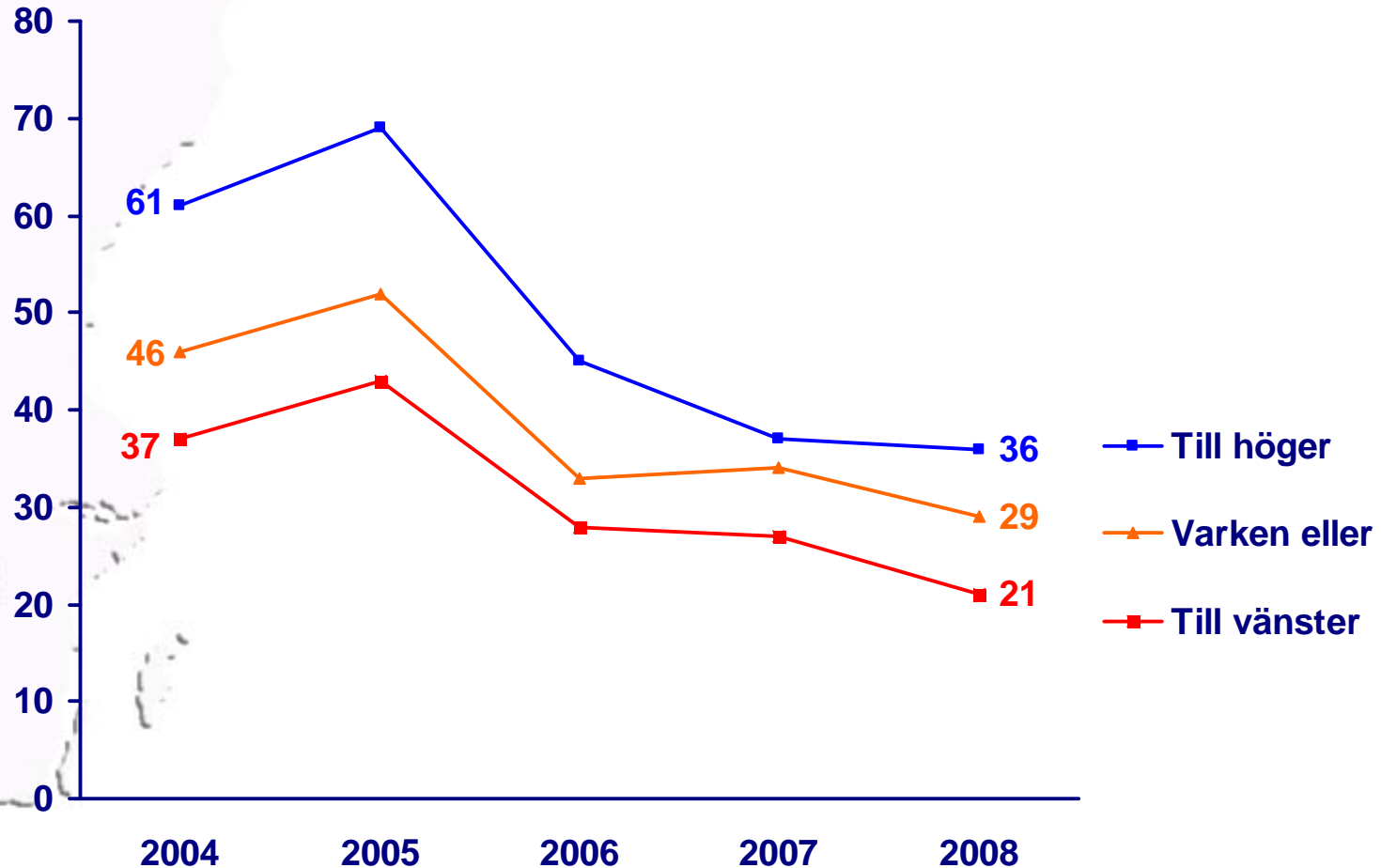
Andel positiv till att sänka alkoholskatten 2004 – 2008 i olika grupper (procent) forts

Region

Andel positiv till att sänka alkoholskatten 2004 – 2008 i olika grupper (procent) forts

Vänster-höger självplacering

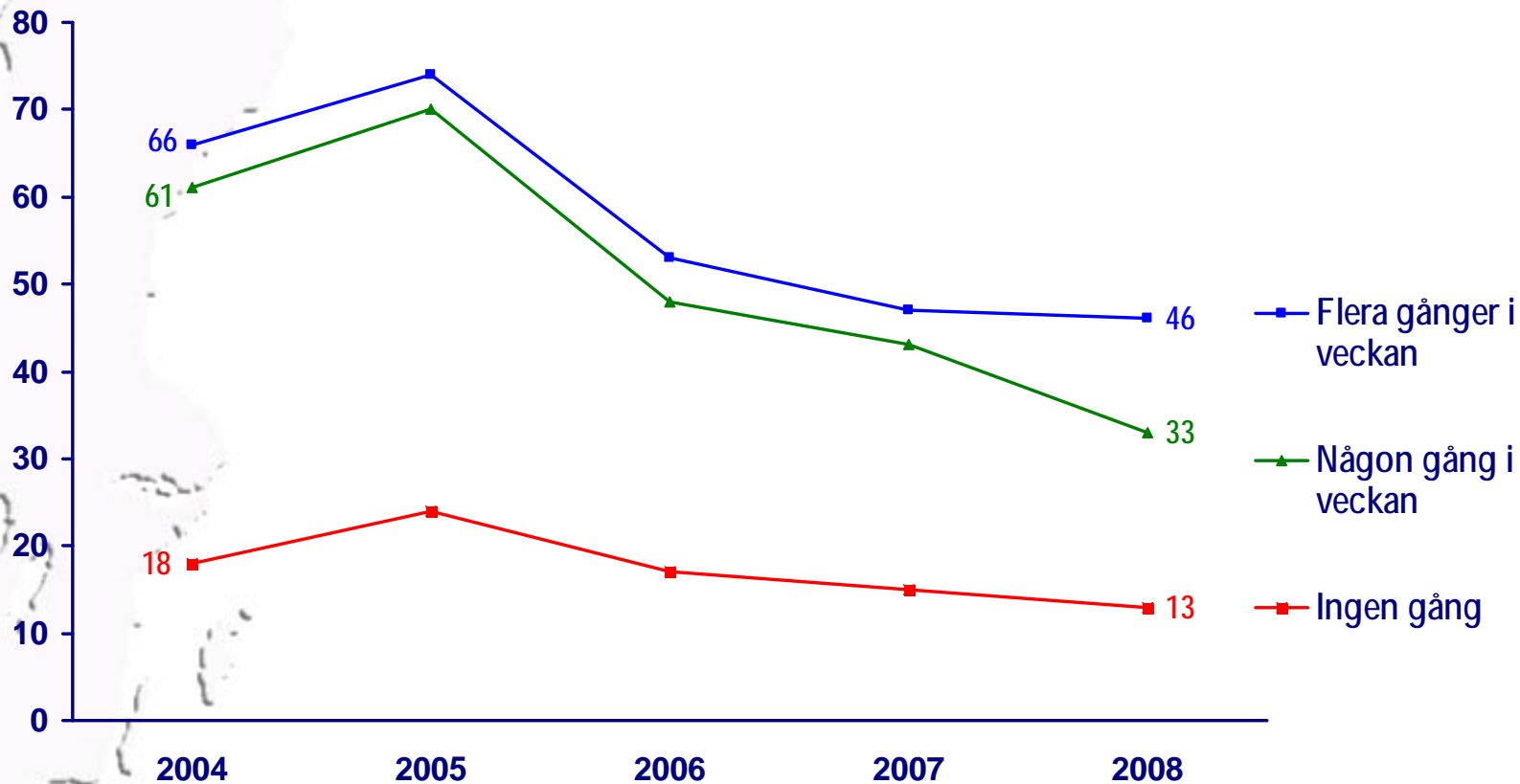
Andel positiv till att sänka alkoholskatten 2004 – 2008 i olika grupper (procent) forts

partisympati

Andel positiv till att sänka alkoholskatten 2004 – 2008 i olika grupper (procent) forts

Egen alkoholkonsumtion

Förslag: Bra att sänka skatten på alkohol efter vänster-höger-självplacering och egen alkoholkonsumtion 2008

**Alkohol-
vana**

**Effekt av
alkoholvana**

	Ideologisk självplacering			Effekt av ideologi
	vänster	mitten	höger	
Aldrig	11	9	24	+13
Någon gång	19	26	34	+15
Varje vecka	25	42	39	+14
	+14	+33	+15	

Synen på alkoholskatten efter problemupplevelse och egen alkoholkonsumtion 2007

Egen
alkoholkonsumtion

Ingen

Varje vecka

Effekt av egen
alkoholkonsumtion

Alkoholproblem oroande
Ja Nej

11	26
38	47

Effekt av
problemupp-
levelse

+15

+9

+27

+21

Synen på alkoholskatten efter problemupplevelse och egen alkoholkonsumtion 2004 och 2007

Egen alkohol-
vana

Effekt av
alkoholvana

	Alkoholproblem oroande		Effekt av problem- upplevelse	
	Ja	Nej		
Ingen	15 11	24 26	+9 +15	
Varje vecka	55 38	75 47	+20 +9	
	+40	+27	+51	+21

2004 = Rött

2007 = blått

Synen på alkohol i samhället efter ideologi och konsumtion av starköl/vin/sprit 2008

Andel bra förslag att sänka skatten på alkohol:

Alkoholkonsumtion öl/vin/starksprit

Ingen gång /år Minst en gång i veckan Effekt av alkoholkonsumtion

Vänster

10

25

+15

Höger

25

39

+14

Politisk ideologi

Effekt av ideologi

+15

+14

Synen på alkohol efter ideologi och konsumtion av starköl/vin/sprit 2008

Andel bra förslag att sänka skatten på alkohol:

Alkoholkonsumtion starksprit

	Ingen gång /år	Minst en gång i veckan	Effekt av alkoholkonsumtion
--	----------------	------------------------	-----------------------------

Vänster

13

31

+18

Höger

23

44

+21

Politisk ideologi

Effekt av ideologi

+10

+13

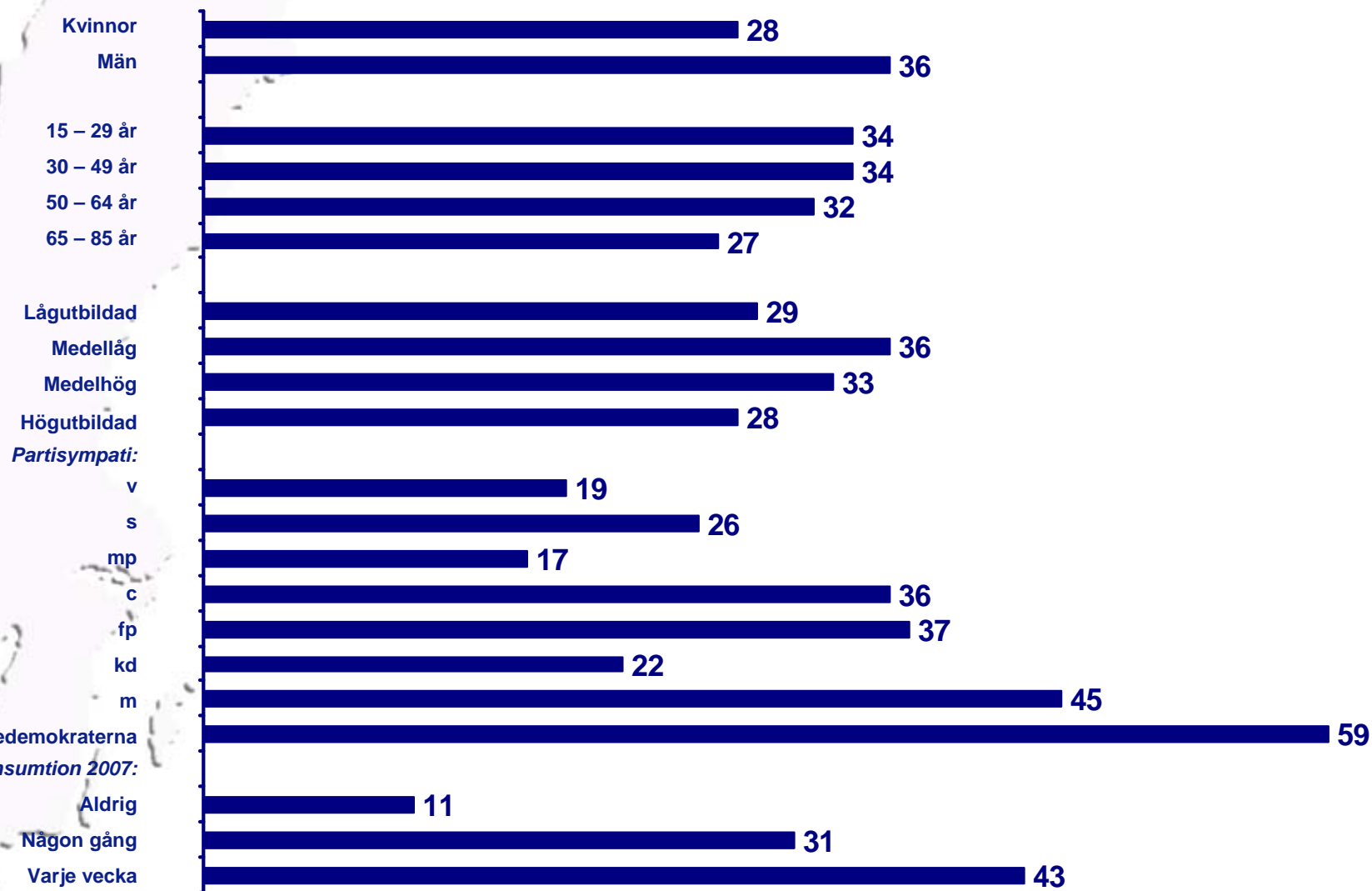
Tillåta alkoholförsäljning i livsmedelsbutiker

"Här finns ett antal förslag hämtade från den svenska samhällsdebatten. Vilken är din åsikt om vart och ett av dem?"

Tillåta försäljning av starköl, vin och sprit i livsmedelsbutiker"

År	Mycket bra förslag	Ganska bra förslag	Varken bra eller dåligt förslag	Ganska dåligt förslag	Mycket dåligt förslag	Ingen uppfattning
2004	14	24	18	17	24	3
	38					
2007	10	23	15	20	30	2
	33					
2008	10	22	16	20	30	2
	32					

Tillåta alkoholförsäljning i livsmedelsbutiker: Andel som anser att det är ett bra förslag 2008

Åsikt om att tillåta alkoholförsäljning i livsmedelsbutiker efter problemupplevelse och egen alkoholkonsumtion 2007

Egen alkoholkonsumtion

Ingen

Varje vecka

Effekt av egen alkoholkonsumtion

Alkoholproblem oroande

Ja

Nej

Effekt av problemupplevelse

7	21
33	50

+14

+17

+26

+29

Andel som vill tillåta försäljning av starköl, vin och sprit i livsmedelsbutiker efter ideologisk självplacering och alkoholkonsumtion 2001, 2004 och 2007 (procent)

Aldrig
Varje vecka

	2001 Ideologisk självplacering Vänster Höger		2004 Ideologisk självplacering Vänster Höger		2007 Ideologisk självplacering Vänster Höger	
Aldrig	17	28	14	19	6	13
Varje vecka	51	72	40	61	32	49

Synen på alkohol i samhället efter ideologi och konsumtion av starköl/vin/sprit 2008

Andel bra förslag att sälja alkohol i livsmedelsbutiker:

Alkoholkonsumtion öl/vin/starksprit

Ingen gång /år Minst en gång i veckan Effekt av alkoholkonsumtion

Politisk ideologi	Vänster	9	28	+19
	Höger	18	53	+35
Effekt av ideologi		+9	+25	

Synen på alkohol efter ideologi och konsumtion av starköl/vin/sprit 2008

Andel bra förslag att sälja alkohol i livsmedelsbutiker

Alkoholkonsumtion starksprit

Ingen gång /år Minst en gång i veckan Effekt av alkoholkonsumtion

Politisk ideologi

Vänster

17

29

+12

Höger

18

67

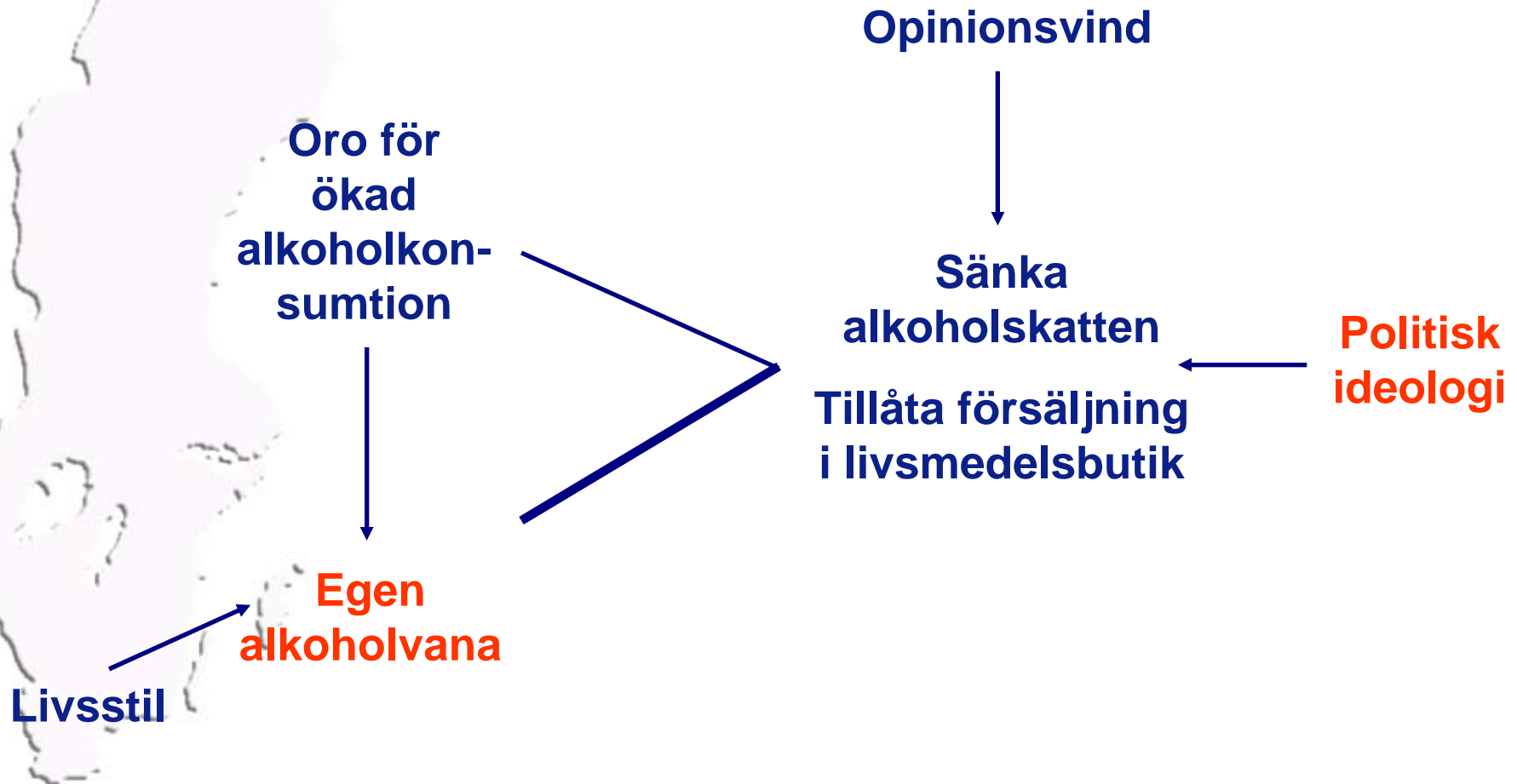
+49

Effekt av ideologi

+1

+38

En modell av faktorer som påverkar synen på alkoholskatten

Några slutsatser

1. Den vanemässiga alkoholkonsumtionen ökar efter hand
2. Den alkoholliberala opinionen hade en topp under de första åren på 2000-talet och har sedan minskat
3. Inställningen i alkoholfrågor bestäms av både alkoholbeteendet och ideologin